

WYNIKI OKRESOWEJ OCENY PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2010

– materiały dla Radnych Sejmiku Województwa Śląskiego –

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 80, poz. 717 z późn. zm.) Zarząd Województwa Śląskiego dokonał okresowej oceny Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego (PZPWŚ) w celu uzyskania podstawowych informacji o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa i o zmianach, jakie w nim zaszły od czasu uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego w 2004 r.

Wypełniając ustawowy obowiązek Zarząd Województwa Śląskiego przedstawia Sejmikowi Województwa Śląskiego:

- 1. WYNIKI PRZEGLĄDU ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO,**
- 2. RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.**

1.WYNIKI PRZEGLĄDU ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Przeglądu Zmian dokonano na podstawie informacji uzyskanych bezpośrednio od odpowiednich organów i instytucji metodą ankietową, a także w oparciu o analizę dostępnych danych statystycznych. Ponadto przeanalizowano informacje dotyczące sposobu wdrażania polityki regionalnej województwa śląskiego w oparciu o Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.

Dla uzyskania informacji z gmin i od gestorów inwestycji określonych w PZPWŚ zwrócono się do nich z pytaniem o realizację ustaleń PZPWŚ oraz o ograniczenia dla realizacji ustaleń PZPWŚ i bariery rozwoju wynikające z jego uchwalenia. Ankietą objęto okres od uchwalenia PZPWŚ tj. od lipca 2004 r. do końca 2009 r.

Ankieta nie odnosiła się do zmiany PZPWŚ, gdyż w czasie jej rozsyłania i analizowania dokument ten nie był jeszcze uchwalony, był w trakcie sporządzania, wobec czego jego cel i kierunki stanowiące uszczegółowienie ustaleń PZPWŚ nie mogły być realizowane w gminach i nie mają wpływu na aktualną Okresową Ocenę Planu.

Odpowiedzi w ramach ankiety udzieliło 164 gminy, co stanowi ok. 98 % gmin województwa śląskiego.

PODSUMOWANIE:

- Z 164 gmin, które odpowiedziały na ankietę, 12 wskazało ograniczenia dla realizacji ustaleń PZPWŚ, najczęściej wskazywanym ograniczeniem jest brak środków finansowych, nieuregulowane stany własności gruntów, szkody górnicze oraz wadliwe i niestabilne ustawodawstwo z zakresu planowania przestrzennego;**

- Z 164 gmin, które odpowiedziały na ankietę, 19 wskazało na bariery ich rozwoju wynikające z realizacji ustaleń PZPWŚ, większość dotyczyła dezintegracji obszarów dotychczas spójnych przestrzennie i społecznie, poprzez „przecięcie” planowanymi i realizowanymi inwestycjami drogowymi i kolejowymi, konieczność rezerwowania terenów niezainwestowanych przy braku jednoznacznego przebiegu inwestycji liniowych. Wiele wskazywanych przez gminy barier wynika z przepisów szczególnych dotyczących między innymi ochrony środowiska, wiele to wewnętrzne bariery rozwoju gmin, które mogą się pogłębiać w przypadku braku realizacji ustaleń PZPWŚ (m.in. złe połączenie drogowe z metropoliami czy marginalizacja niektórych obszarów w województwie);
- Wzrasta atrakcyjność oraz jakość życia mieszkańców województwa śląskiego - niestety następuje proces depopulacji ze szczególnym uwzględnieniem Aglomeracji Górnośląskiej, północno-wschodniej części województwa oraz na obszarze Aglomeracji Rybnickiej;
- Nadal postępuje proces suburbanizacji, pomimo przyjętych w PZPWŚ zasad i kierunków polityki przestrzennej odnoszących się do zahamowania procesu „rozlewania się miast” i koncentracji zabudowy;
- Obserwuje się wzrost nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach;
- PKB zarówno w wielkościach bezwzględnych jak i w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosło o ok. 40%;
- Wzrasta liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON (w tym również z udziałem kapitału zagranicznego);
- Województwo śląskie przesunęło się z miejsca 2 na 1 pod względem produkcji sprzedanej przemysłu na 1 mieszkańca, której wartość wzrosła o ponad 100%.
- Obserwuje się wzrost wielkości liczby pracujących, z czym wiąże się dość znaczny spadek stopy bezrobocia;
- Obserwuje się wzrost powierzchni obszarów przyrodniczo cennych i objętych ochroną, wzrost powierzchni lasów, a także wzrost gęstości sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej, pod względem nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwo śląskie z 6 pozycji przesunęło się na 1 miejsce w kraju;
- Wzrosła liczba mieszkań ogółem oddanych do użytkowania w województwie śląskim (o 7%), przy czym minimalnie zmniejszyła się liczba nowych budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania;
- Wciąż nie została wdrożona przyjęta w PZPWŚ koncepcja monitoringu, co wynika z braku systemowych rozwiązań na szczeblu krajowym i wojewódzkim;
- Należy wprowadzić zmiany w zakresie monitoringu PZPWŚ uwzględniając obecne problemy z pozyskiwaniem odpowiednio przetworzonych danych dla opisanie realizacji celów i kierunków określonych w PZPWŚ. Wynika ze zmian w podziale kraju na jednostki statystyczne NTS3, co utrudnia, a w niektórych przypadkach uniemożliwia (np. stopa bezrobocia) pozyskanie danych;
- Krótki upływ czasu od uchwalenia zmiany PZPWŚ nie pozwolił na uzyskanie informacji dotyczących realizacji jego celu, kierunków i działań.

2. RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

III RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Zgodnie z zapisami art. 45 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Raport powinien odnosić się w szczególności do sieci osadniczej, obszarów chronionych, ponadlokalnych inwestycji celu publicznego, obszarów problemowych, obszarów wsparcia, obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, terenów zamkniętych oraz obszarów występowania udokumentowanych złóż kopalin. Wymienione zagadnienia, zgodnie z art. 39 ust. 3 ustawy stanowią przedmiot ustaleń PZPWŚ. Z uwagi na fakt, że przyjęte w PZPWŚ cele mają charakter przekrojowy, zintegrowany i horyzontalny, a nie ściśle branżowy przyjęto, że Raport także nie będzie odnosił się wprost do zagadnień określonych w art. 39 ust. 3, a będzie odzwierciedlał formę zapisu ustaleń, jaką przyjęto w PZPWŚ, czyli zgodnie ze strukturą celów polityki przestrzennej.

Ze względu na termin uchwalenia zmiany PZPWŚ zbieżny z zakończeniem prac nad Okresową Oceną Planu, Raport tak jak i Przegląd Zmian nie odnosi się do zmiany PZPWŚ.

Cel I: DYNAMIZACJA I RESTRUKTURYZACJA PRZESTRZENI WOJEWÓDZTWA

Cel ten odnosi się przede wszystkim do obszarów dotkniętych strukturalnymi zmianami przestrzennymi, lub peryferyjnych, o niskim potencjale rozwojowym, czy zdominowanych przez gospodarki niezdolne do innowacji i globalnej konkurencji i jako takie, wymagających wsparcia. Są to przede wszystkim:

- obszary w powiatach żywieckim, raciborskim, gliwickim oraz w obszarze północnym polityki rozwoju - predestynowane do rozwoju infrastruktury technicznej i transportowej;
- obszary Aglomeracji Górnośląskiej i Rybnickiej, a także w Częstochowie, Bielsku-Białej i okolicach - przewidziane do poprawy jakości terenów zdegradowanych;
- gminy wzdłuż autostrady A4, szczególnie Katowice i Gliwice, jako obszar szczególnego rozwoju nowych technologii;
- obszary powiatu żywieckiego oraz zawierciańskiego, myszkowskiego i częstochowskiego stanowiące obszary wymagające działań przeciwdziałających ich marginalizacji;
- obszary wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, jako wymagające rozwoju infrastruktury poprawiającej warunki inwestowania;
- obszary aglomeracji miejskich i powiązanych z nimi miast, stanowiące obszary aktywizacji gospodarczej.

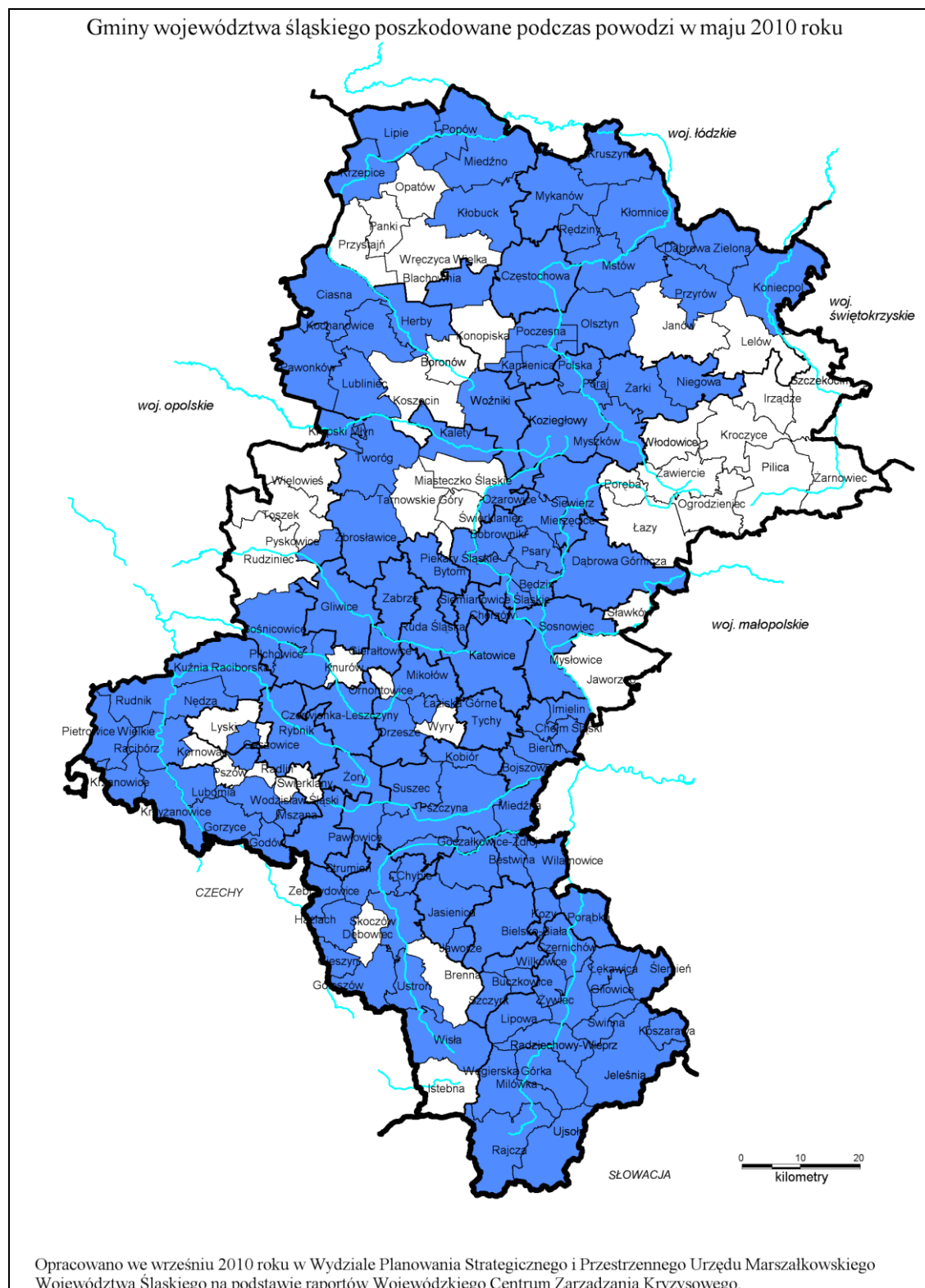
Zarówno Okresowa Ocena Planu przeprowadzona w 2006 r. jak i analiza materiałów uzyskanych w ramach Okresowej Oceny Planu z 2010 r. wskazuje, że cel ten jest osiągany przez realizację działań na wszystkich przyjętych kierunkach.

W aglomeracjach miejskich powstają inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne, naukowe i przemysłowe, restrukturyzuje się placówki ochrony zdrowia, rozwija się szkolnictwo wyższe, dla poprawy bezpieczeństwa publicznego prowadzone są modernizacje i remonty dróg, budowa chodników i ścieżek rowerowych.

Gminy podejmują działania dotyczące przede wszystkim modernizacji/przebudowy dróg gminnych i powiatowych, budowy ich nowych odcinków oraz uzbrajanie terenu w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, tworzą tereny i obiekty sportu i rekreacji, wykorzystując swoje walory przyrodnicze.

W zakresie strategicznych elementów systemu transportowego poprawiających warunki inwestowania realizowana jest autostrada A1. Opracowano też Plan Generalny dla Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach przewidujący rozbudowę

MPL, a dla zapewnienia odpowiednich warunków dla tej rozbudowy przyjęto zmianę PZPWŚ. Na etapie projektowania jest także połączenie kolejowe lotniska z miastami Aglomeracji Górnośląskiej. Wciąż nie są realizowane drogi ekspresowe S78 czy S11. Ostatnie deszcze i powódzie z maja-sierpnia 2010 r. pokazały, że nie są realizowane działania w ramach przeciwdziałania zagrożeniom i poprawy bezpieczeństwa publicznego - zabezpieczenia przeciwpowodziowe na terenach zalewowych oraz na obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, a w dokumentach gminnych nie uwzględnia się zagadnień dotyczących zakazu zabudowy tych terenów oraz terenów narażonych na powstawanie osuwisk.

W ramach kreowania zintegrowanego regionalnego produktu turystycznego Samorząd Województwa Śląskiego: opracował w 2004 r. Strategię rozwoju turystyki w województwie śląskim na lata 2004 – 2013, sporządził w 2006 r. Strategię rozwoju kultury w województwie śląskim na lata 2006 – 2020 i Wojewódzki Program Opieki Nad Zabytkami w Województwie Śląskim na lata 2006 – 2009, przyjął w 2010 r. Wojewódzki Program Opieki Nad Zabytkami w Województwie Śląskim na lata 2010 – 2013. Doprowadził także do utworzenia Szlaku Zabytków Techniki, którego oficjalne otwarcie nastąpiło w 2006 r. W 2010 r. Szlak, jako jedyny z Europy Środkowej i Wschodniej został włączony do Europejskiego Szlaku Dziedzictwa Przemysłowego (European Route of Industrial Heritage).

Cel II: WZMOCNIENIE FUNKCJI WĘZŁÓW SIECI OSADNICZEJ

Cel ten dotyczy przede wszystkim aglomeracji miejskich – Aglomeracji Górnosląskiej, Rybnickiej, Częstochowskiej i Bielskiej. Stanowią one podstawowe elementy sieci osadniczej województwa, którą tworzą 1582 miejscowości, w tym 71 miast. Na układzie tych czterech aglomeracji opiera się docelowy model sieci osadniczej województwa.

Aglomeracje te, jako centra potencjalnych, kształtujących się wokół nich obszarów metropolitalnych są, zgodnie z PZPWS, predestynowane przede wszystkim do rozwoju i wzmacniania funkcji metropolitalnych.

Z analizy nadesłanych ankiet wynika, że kierunek ten jest realizowany przede wszystkim poprzez rewitalizację centrów miejskich i terenów poprzemysłowych. W wielu miastach, w tym w aglomeracjach, sporządza się programy rewitalizacji, wprowadza się odpowiednie zapisy do dokumentów planistycznych i podejmuje konkretne działania polegające na rewitalizacji centrów miast, adaptacji zabytkowych obiektów, nadawaniu nowych funkcji terenom i obiektom poprzemysłowym. Działania te pozwolą na włączenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych do procesu odnowy przestrzennej struktur miejskich i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Inwestycje realizowane bądź planowane w ramach tego celu dotyczą także przebudowy, modernizacji, budowy dróg i kolei w ramach intensyfikacji międzynarodowych powiązań komunikacyjnych.

Dla realizacji tego celu, w tym w szczególności działań dotyczących kształtowania miast o wysokiej jakości architektury i przestrzeni publicznych Zarząd Województwa Śląskiego organizuje doroczny konkurs Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Śląskiego, w którym nagradza i promuje najlepsze realizacje urbanistyczno-architektoniczne z obszaru województwa. Konkurs organizowany jest od 2000 r. natomiast od czasu uchwalenia PZPWS nagrodzone zostały następujące realizacje:

Rok	Nagrodzone realizacje
2004	- Realizacja Zespołu Szkół Wyższych w Rybniku; - Waloryzacja Parku Planty w Mikołowie;
2005	- Śląski Zamek Sztuki i Przedsiębiorczości Cieszynie; - Kompleks Muzealny w Tychach - Muzeum Piwowarstwa - Muzeum Miejskie;
2006	- Przebudowa Placu Mikołaja Kopernika w Lublińcu; - Silesia City Center – centrum handlowo-rozrywkowe w Katowicach;
2007	- Rewitalizacja zabytkowej płyty rynku w Toszku; - Hala sportowa wraz z terenami sportowo-rekreacyjnymi w Bieruniu;
2008	- Rewitalizacja zespołu akwenów poprzemysłowych Amelung w Chorzowie; - Centrala miejskiej biblioteki publicznej w Jaworznie; - Centrum nauki i edukacji muzycznej Symfonia w Katowicach;
2009	- Pokazowa zagroda żubrów w zabytkowym parku pszczyńskim w Pszczynie; - Strażnica w Katowicach-Szopienicach;

	• Teatr rozrywki wraz zagospodarowaniem terenu w Chorzowie; • Renowacja zieleńca oraz terenów wokół kościoła parafialnego w Zabrze; • Centrum dydaktyczno-naukowe neofilologii Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu;
2010	• Zagospodarowanie terenu przy Radiostacji Gliwickiej; • Budynek Sądu Okręgowego w Katowicach; • Adaptacja budynku kina na potrzeby Miejskiej Biblioteki Publicznej w Mikołowie; • Plac Wolności w Rybniku; • Kryta pływalnia „Olimpijczyk” w Gliwicach; • Przebudowa kina „Świt” w Czechowicach-Dziedzicach;

Tabela 9. Nagrodzone realizacje w konkursie Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Śląskiego

Pomimo wielu działań podejmowanych dla rozwoju miast aglomeracji województwa i miast funkcjonalnie z nimi powiązanych, a także dla podnoszenia jakości przestrzeni tych miast i poprawy jakości życia ich mieszkańców, wciąż obserwuje się postępujące zjawisko suburbanizacji, zamieranie miejskich centrów i degradację przestrzeni publicznych.

Najsłabiej w ramach przedmiotowego celu jest realizowany kierunek „Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych”. Mimo, że w miastach realizuje się lub planuje budowę obiektów infrastruktury społecznej (muzea, centra kongresowe, hale sportowe...) wciąż zbyt słabo wzmacnia się funkcje metropolitalne potencjalnych metropolii wskazanych w PZPWŚ.

Samorząd województwa dla rozwoju funkcji metropolitalnych podjął między innymi działania zmierzające do budowy gmachu Nowego Muzeum Śląskiego, czy modernizacji Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Widowiskowo-Sportowego „Spodek” w Katowicach i Wojewódzkiego Ośrodka Sportu i Rekreacji „Stadion Śląski”.

W ramach kształtowania otwartych terenów zielonych dla rewitalizacji miejskich dzielnic opracowano także w 2006 r. Program Modernizacji Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku im. Gen. Jerzego Ziętki.

Wciąż brak jest dobrego skomunikowania miast aglomeracji z portem lotniczym MPL „Katowice” w Pyrzowicach. W 2009 roku podjęto jednak prace projektowe dotyczące budowy połączenia kolejowego MPL z miastami Aglomeracji Górnośląskiej.

Cel III: OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA, WZMOCNIENIE SYSTEMU OBSZARÓW CHRONIONYCH I WIELOFUNKCYJNY ROZWÓJ TERENÓW OTWARTYCH

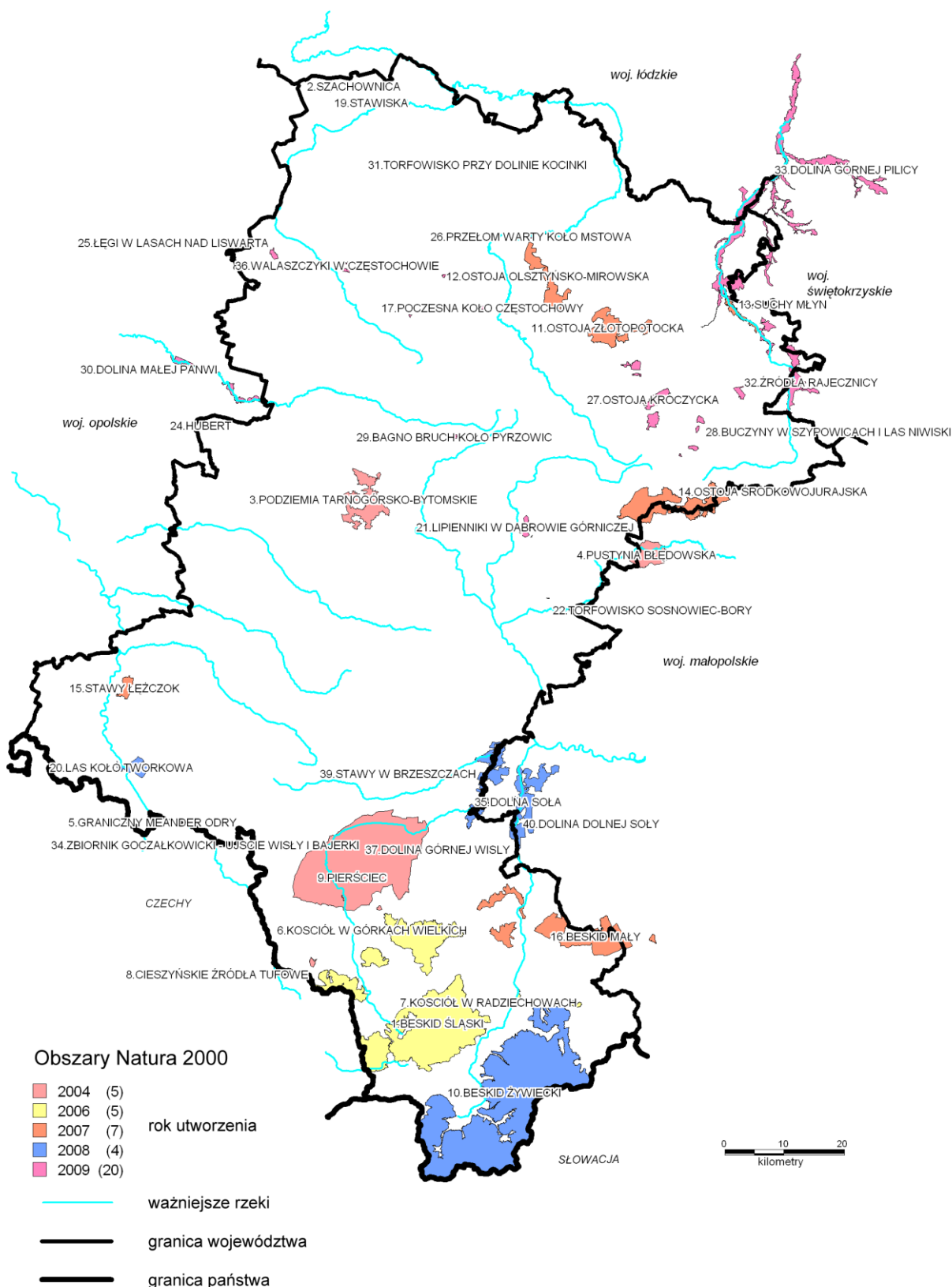
Cel ten obejmuje przede wszystkim tereny otwarte – tereny wiejskie i obszary objęte różnymi formami ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, a także obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi oraz obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin.

W efekcie prac nad tworzeniem Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 do Komisji Europejskiej zgłoszono 36 proponowanych specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO) i 5 proponowanych obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego. W roku 2004 rozporządzeniem Ministra Środowiska powołano pierwszy obszar Natura 2000 w województwie śląskim – obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) PLB240001 „Dolina Górnej Wisły”, a w roku 2008 — 4 kolejne obszary specjalnej ochrony ptaków — PLB240003 „Stawy Wielikąt i Las Tworowski”, PLB240002 „Beskid Żywiecki”, PLB120004 „Dolina Dolnej Soły”, PLB120009 „Stawy w Brzeszczach”.

Poniższa tabela przedstawia wszystkie występujące na terenie województwa specjalne obszary ochrony w ramach ustanowionych i proponowanych obszarów • Natura 2000.

lp	Nazwa obszaru	Ostoje	Kod	Rok utworzenia
1	Beskid Śląski	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240005	2006
2	Szachownica	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240004	2004
3	Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240003	2004
4	Pustynia Błędowska	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH120014	2004
5	Graniczny Meander Odry	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240013	2006
6	Kościół w Górkach Wielkich	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240008	2006
7	Kościół w Radziechowach	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240007	2006
8	Cieszyńskie Źródła Tufowe	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240001	2004
9	Pierściec	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240022	2007
10	Beskid Żywiecki	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240006	2006
11	Ostoja Złotopotocka	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240020	2007
12	Ostoja Olsztyńsko-Mirowska	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240015	2007
13	Suchy Młyn	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240016	2007
14	Ostoja Środkowojurajska	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240009	2007
15	Stawy Łęczok	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240010	2007
16	Beskid Mały	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240023	2007
17	Poczesna Koło Częstochowy	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240030	2009
18	Bagno w Korzonku	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240029	2009
19	Stawiska	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240024	2009
20	Las koło Tworkowa	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240040	2009
21	Lipienniki w Dąbrowie Górniczej	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240037	2009
22	Torfowisko Sosnowiec-Bory	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240038	2009
23	Białka Lelowska	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240031	2009
24	Hubert	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240036	2009
25	Łęgi w lasach nad Liswarta	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240027	2009
26	Przełom Warty koło Mstowa	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240026	2009
27	Ostoja Kroczycka	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240032	2009
28	Buczyny w Szypowicach i Las Niwiski	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240034	2009
29	Bagno Bruch koło Pyrzowic	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240035	2009
30	Dolina Małej Panwi	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH160008	2009
31	Torfowisko przy Dolinie Kocinki	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240025	2009
32	Źródła Rajeczniczy	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240033	2009
33	Dolina Górnej Pilicy	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH260018	2009
34	Zbiornik Goczałkowicki - Ujście Wisły i Bajerki	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240039	2009
35	Dolna Soła	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH120083	2009
36	Walaszczyki w Częstochowie	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)	PLH240028	2009
37	Dolina Górnej Wisły	Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO)	PLB240001	2004
38	Stawy Wielikąt i Ligota Tworkowska	Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO)	PLB240003	2008
39	Stawy w Brzeszczach	Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO)	PLB120009	2008
40	Dolina Dolnej Soły	Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO)	PLB120004	2008
41	Beskid Żywiecki	Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO)	PLB240002	2008

Tabela 10. Specjalne obszary ochrony Natura 2000

Opracowano we wrześniu 2010 roku w Wydziale Planowania Strategicznego i Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego na podstawie danych otrzymanych z warstwy WMS GDOŚ.

W stosunku do danych dotyczących obszarów ochrony przyrody zawartych w opracowaniu ekofizjograficznym do PZPWS przybyły 4 nowe rezerваты przyrody, a dwa istniejące zostały połączone w jeden, ustanowiono 7 obszarów chronionego krajobrazu, 47 użytków ekologicznych, 7 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, 6 stanowisk dokumentacyjnych, 12 pomników przyrody nieożywionej oraz 165 pomników przyrody ożywionej.

Dla wskazanej wśród kierunków PZPWS ochrony korytarzy ekologicznych na zlecenie Zarządu Województwa Śląskiego sporządzono opracowanie, które może zostać wykorzystane na rzecz przyszłych zmian PZPWS pn.: „Korytarze ekologiczne w województwie śląskim - koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa”.

W ramach realizacji kierunków poświęconych terenom rolniczym i obszarom wiejskim samorząd województwa śląskiego w 2006 r. sporządził Program Odnowy Wsi Województwa Śląskiego na lata 2006-2010, który ma służyć pobudzeniu i zintegrowaniu wielu rozproszonych dotychczas oddolnych inicjatyw i działań na rzecz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz rozwoju obszarów wiejskich. Elementami Programu są m.in. cykl szkoleniowo-aktywizujący oraz konkurs przedsięwzięć odnowy wsi i konkurs "Piękna Wieś Województwa Śląskiego". Samorząd przyjął także w 2007 r. i w 2010 r. kolejne edycje Programu Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej OWCA-PLUS.

Tak więc działania z zakresu ochrony i wzmocnienia walorów środowiska przyrodniczego są silnie reprezentowane wśród zadań realizowanych w województwie śląskim, które jest na pierwszym miejscu w kraju pod względem nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Niemniej jednak, według wielu gmin, szczególnie obejmujących obszary cenne przyrodniczo, położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów Natura 2000, realizacja kierunków określonych dla tego celu ogranicza rozwój tych gmin, szczególnie w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji.

Cel IV: ROZWÓJ PONADLOKALNYCH SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY

Cel ten odnosi się przede wszystkim do powiązań komunikacyjnych i infrastrukturalnych podstawowych elementów sieci osadniczej województwa. Województwo śląskie położone jest na przecięciu transeuropejskich korytarzy transportowych. Charakteryzuje się najwyższymi w kraju wskaźnikami gęstości dróg i linii kolejowych. Zwiększenie dostępności województwa i wyposażenie zaopatrzenie jego strategicznych lokalizacji w odpowiednią infrastrukturę jest podstawowym warunkiem zapewnienia naszemu regionowi europejskiej konkurencyjności. Realizacja zadań przyjętych w PZPWS dla osiągnięcia przedmiotowego celu ma wspierać rozwój obszarów metropolitalnych i zapewnić dobrą dostępność do węzłów sieci osadniczej, a przez to wspierać potencjalne inwestycje w strategicznych dla województwa obszarach. Podstawę określonej w PZPWS wizji przestrzennego rozwoju województwa kształtują główne ciągi komunikacyjne, wzdłuż których rozwijają się pasma rozwoju. Są nimi autostrady A1 i A4 oraz drogi ekspresowe S1 i S69. Od czasu uchwalenia PZPWS zakończono budowę autostrady A4 i kilka odcinków drogi ekspresowej S1, a także przystąpiono do budowy autostrady A1 (oddany do użytku jest odcinek od węzła Sośnica do węzła Bełk).

Szczególnie istotnym dla rozwoju województwa jest jego powiązanie z przestrzenią europejską transportem lotniczym, które gwarantuje Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” w Pyrzowicach. W ostatnich latach nastąpił jego duży rozwój – zbudowano nowy terminal pasażerski i parkingi, opracowano także Plan Generalny MPL „Katowice”, oraz zmianę PZPWS w zakresie rozwoju tego portu i strefy okołolotniskowej. Obecnie trwają także prace projektowe połączenia kolejowego zapewniające szybki dostęp do portu z miast Aglomeracji Górnośląskiej.

Rozwija się także centrum logistyczne w Sławkowie, zlokalizowane na granicy województwa śląskiego i małopolskiego, połączone z szerokotorową linią kolejową Władystok-Sławków, stanowiącą ważne powiązanie Azji z Europą. Zdecydowanej poprawy wymaga jednak infrastruktura drogowa, która umożliwi dogodny dojazd do terminalu drogowymi środkami transportu.

Port i Kanał Gliwicki oraz rzeka Odra zapewniają transport towarów do Bałtyku, a także do wielu portów rzecznych i morskich Europy Zachodniej, niestety kłopoty ze splawnością Odry uniemożliwiają faktycznie realizację regularnych kursów. Jednocześnie działania podejmowane z zakresu rewitalizacji szlaku wodnego Odry nie są wystarczające.

W gminach województwa działania w zakresie rozwoju infrastruktury komunikacyjnej skupiają się przede wszystkim na przebudowie, modernizacji i podnoszeniu parametrów technicznych poszczególnych odcinków dróg oraz na budowie obwodnic w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich. Jednocześnie, pomimo zakończenia budowy autostrady A4, wciąż nie jest ukształtowany system autostrad i dróg ekspresowych, a także podstawowy system powiązań wewnętrznych pomiędzy aglomeracjami. Bardzo niewiele działań jest podejmowanych także na kierunkach dotyczących rozwoju pasażerskiego transportu zbiorowego i promowania transportu kombinowanego. Przeprowadzone analizy wskazują, że podstawowe działania z zakresu rozwoju infrastruktury technicznej obejmują budowę kanalizacji sanitarnej, oczyszczalni ścieków, rozwój systemu wodociągów i porządkowanie gospodarki odpadami. W obliczu ostatnich powodzi z 2010 r. niewystarczające wydają się podejmowane działania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.

Dla wspierania rozwoju infrastruktury technicznej Samorząd Województwa Śląskiego opracował w 2007 r. Program wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego oraz przyjął w 2009 r. Aktualizację Planu Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego, która stanowi kontynuację głównych celów i kierunków polityki województwa w gospodarce odpadami określonych w opracowaniu z 2003 r. i uwzględnionych w PZPWŚ.

W zakresie promowania rozwoju zintegrowanych systemów łączności samorząd sporządził w 2009 r. Strategię Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Śląskiego do roku 2015 oraz Studium Rozwoju Sieci Szerokopasmowych w Województwie Śląskim.

Cel V: STYMULOWANIE INNOWACJI W REGIONALNYM SYSTEMIE ZARZĄDZANIA PRZESTRZENIĄ

Jednym z kierunków przyjętych dla realizacji przedmiotowego celu jest wykreowanie i rozwój obszarów metropolitalnych.

Realizując wnioski z Okresowej Oceny Planu z 2006 r. rozpoczęto prace zmierzające do sporządzenia planów obszarów metropolitalnych wyznaczonych w PZPWŚ. Brak przepisów wykonawczych czy jakichkolwiek wytycznych wymagał wypracowania własnego autorskiego podejścia do sporządzenia tego typu planów. W związku z powyższym w ramach prac przygotowawczych sporządzono „Studium funkcjonalno-przestrzenne południowego obszaru polityki rozwoju województwa śląskiego”. Na jego podstawie miało powstać opracowanie „Plan zagospodarowania przestrzennego dla Bielskiego obszaru metropolitalnego”, które jednak zostało zawieszone do czasu wyjaśnienia kwestii delimitacji obszarów metropolitalnych. Brak w Koncepcji Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju zapisów wyznaczających na terenie województwa śląskiego obszar metropolitalny, nie pozwolił na opracowanie planów obszarów metropolitalnych w województwie śląskim.

Jednocześnie 14 gmin Aglomeracji Górnośląskiej utworzyło Górnośląski Związek Metropolitalny.

Drugim z kierunków przyjętych do realizacji przedmiotowego celu jest promowanie innowacyjnych instrumentów zarządzania przestrzenią. Jednym z takich instrumentów jest Regionalny System Informacji Przestrzennej. System powstał w wyniku realizacji projektu celowego pn. „Wdrożenie Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (RSIP)

w Województwie Śląskim dla wsparcia planowania regionalnego i lokalnego, restrukturyzacji regionu oraz zarządzania w sytuacjach kryzysowych”, którego wdrożenie zakończono w Urzędzie Marszałkowskim we wrześniu 2006 r.

Ponadto w październiku 2009 r. rozpoczęto realizację projektu „Budowa Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (ORSIP)”. W ramach projektu zostanie zbudowane nowoczesne, informatyczne środowisko współpracy administracji publicznej Województwa Śląskiego zarówno wewnątrz administracji jak i z mieszkańcami i instytucjami, zapewniające świadczenie elektronicznych usług administracyjnych, w oparciu o automatyczne procedury udostępniania i wymiany informacji z możliwością lokalizacji poszczególnych zagadnień w geograficznej przestrzeni regionu.

Kolejnym przedsięwzięciem podjętym przez samorząd województwa w ramach działań innowacyjnych jest projekt Revita–Silesia, realizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach wraz ze Śląskim Zamkiem Sztuki i Przedsiębiorczości w Cieszynie. Głównym jego celem jest wzmocnienie powiązań sfery nauki i biznesu w zakresie rewitalizacji terenów poprzemysłowych. Adresatem projektu są przedsiębiorstwa, które myślą o nawiązaniu współpracy z naukowcami, oraz naukowcy, którzy szukają partnera gospodarczego do wspólnych projektów.

W 2009 r. uchwalony został przez Sejmik Województwa Śląskiego dokument pn. Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Śląskiego do roku 2015. Realizacja ustalonych w nim celów i kierunków działań przyczynia się do kształtowania przestrzeni województwa m.in. poprzez budowę i rozbudowę infrastruktury teleinformatycznej umożliwiającej wykorzystanie ICT (*Information and Communication Technology*) w wielu dziedzinach życia, w tym w zarządzaniu przestrzenią poprzez wykorzystanie nowoczesnych systemów informacji przestrzennej. Ponadto SRSI promuje rozwiązania polegające na integrowaniu inwestycji w infrastrukturę teleinformatyczną z inwestycjami w zakresie np. budowy i modernizacji dróg, kanalizacji itp.

Samorząd województwa realizuje przedmiotowy cel także poprzez organizację wspomnianego wcześniej dorocznego konkursu „Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Śląskiego” dla promowania wysokiej jakości przestrzeni publicznych województwa.

Cel VI: ROZWÓJ WSPÓŁPRACY MIĘDZYREGIONALNEJ W ZAKRESIE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

Jednym z celów polityki przestrzennej województwa jest rozwijanie współpracy regionalnej zarówno z województwami ościennymi, Czechami i Słowacją, a także z regionami Unii Europejskiej. Na poziomie województwa cel ten jest realizowany przede wszystkim poprzez sporządzanie wspólnych opracowań strategicznych i planistycznych dotyczących obszarów transgranicznych, a także poprzez uczestnictwo i organizację spotkań, konferencji z zakresu zagospodarowania przestrzennego. Przedstawiciele województwa uczestniczą w spotkaniach zespołów i grup roboczych opracowujących strategię i studia dla pogranicza polsko-czeskiego i polsko-słowackiego. Województwo śląskie współpracuje także z innymi regionami europejskimi, w tym z regionem Nord-Pas de Calais i regionem Północnej Nadrenii Westfalii.

PODSUMOWANIE:

- **Ogólnie, wszystkie cele PZPWŚ są realizowane;**
- **Cele PZPWŚ są realizowane przede wszystkim w zakresie lokalnych zadań infrastrukturalnych dotyczących infrastruktury społecznej, komunikacji i gospodarki wodno-ściekowej;**
- **Stosunkowo niewiele zadań podejmowanych przez gminy ma wymiar regionalny, najwięcej z nich dotyczy infrastruktury społecznej i infrastruktury komunikacyjnej, nie są podejmowane działania o znaczeniu ponadregionalnym;**
- **Dla racjonalnego rozwoju systemów infrastruktury komunikacyjnej niezbędnym wydaje się opracowanie koncepcji systemu transportowego województwa;**
- **Należy podjąć działania intensyfikujące prace w zakresie połączeń komunikacyjnych miast aglomeracji śląskich z MPL „Katowice” w Pyrzowicach oraz połączeń międzyaglomeracyjnych;**
- **Dla prawidłowego funkcjonowania systemu ekologicznego województwa należy wyznaczyć system obszarów chronionych;**
- **Zbyt mało zadań ukierunkowanych jest bezpośrednio na wzmocnienie funkcji metropolitalnych a przez to na dążenie do szybkiej realizacji wizji rozwoju województwa przyjętej w PZPWŚ;**
- **Nie zostało zrealizowane jedno z głównych, wymaganych ustawowo, zadań PZPWŚ – nie zostały opracowane plany obszarów metropolitalnych;**
- **Niezbędna jest pełniejsza realizacja celu pn.: „Stymulowanie innowacji w regionalnym systemie zarządzania przestrzenią” w celu przede wszystkim wykreowania i rozwoju obszarów metropolitalnych;**
- **Dla realizacji celu pn.: „Rozwój współpracy międzyregionalnej w zakresie planowania przestrzennego” należy zintensyfikować współpracę z województwem małopolskim w celu rozwijania koncepcji Euroregionu Śląsko-Krakowskiego;**
- **W wielu miastach, w tym w miastach śląskich aglomeracji opracowywane są programy i plany rewitalizacji obszarów miejskich i terenów przemysłowych.**